

5e Zondag van de veertigdagentijd

2 april 2017

(Ezechiël 37:12-14)

Johannes 11:1-44 (selectie)

Wat een heftig verhaal vandaag. Wat een emoties zal dit bij velen van ons oproepen. Want waarom deze man Lazarus, degene die Jezus liefheeft, wel en onze geliefde niet? Dan hadden wij die nog in ons midden gehad. Had onze wereld niet op z'n kop gestaan. Hadden we niet het gevoel gehad dat met de dood van onze geliefde, ook een deel van onszelf is gestorven. Rouwen is vaak lang en hard werken.

Ach, was onze geliefde maar Lazarus.

Tegelijkertijd zijn wij reële mensen en weten we dat het leven, elk leven, eindig is en dat de dood onomkeerbaar is. Uiteindelijk is Lazarus ook weer gestorven. Eigenlijk weten we ook wel dat het verhaal van vandaag niet gaat over dit zogenaamde wonder. Het wordt slechts terloops genoemd. Jezus zelf zou het eerder een 'teken' noemen. Een teken om mensen 'tot geloof te laten komen', zoals hij tegen de leerlingen zegt. Of om een geloofsbelijdenis uit te lokken, zoals dat van Marta, als ze zegt: 'Ik geloof dat u de Messias bent, de Zoon van God die naar de wereld zou komen.' Woorden, die het doel en de kern van zijn leven samenvatten. Woorden om ook ons te overtuigen dat Jezus de Messias is.

Laten we vandaag eens achter deze woorden kijken en inzoemen op een paar indringende momenten. Daarbij beperken we ons tot de zussen Marta, Maria en hun huisvriend Jezus.

Allereerst de reactie van Marta en Maria. Op het moment dat ze Jezus zien, werpen ze hem beiden, onafhankelijk van elkaar, voor de voeten: 'Heer, als u hier was geweest, zou mijn broer niet gestorven zijn'. Wat een verwijt, wat een onmacht en een verdriet klinken hierin door.

Zo gaat dat. Als wij mensen geconfronteerd worden met indringende gebeurtenissen in ons leven, willen we daar een verklaring voor, zoeken we naar oorzaken - de 'waarom' vraag -. Ja, het liefst willen we een schuldige kunnen aanwijzen, - de zondebok. Om datgene wat ons overkomt te kunnen plaatsen en te hanteren. Zelfs als we wel weten dat er geen antwoorden of schuldigen zijn.

Want, wie is er schuldig aan die natuurrampen? Aan ziekten - de arts heeft niet goed geluisterd -; de werkloosheid - al die vluchtelingen natuurlijk, die al onze banen wegkapen.

Zo leggen ook velen de schuld van de toestand in de wereld neer bij God met het verwijt: 'Waar was u God, toen ik, toen wij u nodig hadden? Waarom laat u al die ellende, die oorlogen, dat onrecht, die hongerende mensen toe? Als u zo almachtig bent, waarom grijpt u dan niet in?' Om vervolgens te concluderen dat God niet bestaat. Alsof God een almachtige tovenaer en probleemoplosser is. Onze problemen wel te verstaan.

Als we nog eens verder inzoemen op de reacties van deze twee zussen, valt op dat ze beiden op een andere manier reageren.

Marta is meer de actieve zus en de denker.

Als ze hoort dat Jezus het dorp nadert, schiet ze in de actie en rent op hem af. Vervolgens ontstaat er een intrigerend gesprek tussen hen beiden. Na haar verwijt van zijn afwezigheid, vervolgt ze met een soort reflectie, waaruit een groot vertrouwen blijkt in Jezus en God. Jezus gaat daarop door, met een van zijn beroemde 'ik ben' teksten. Laten we maar even rusten. Zo in gesprek, komt Marta tot haar geloofsbelijdenis, de kern van het evangelie. Zij, een vrouw! In dat gesprek kunnen we ook horen hoe ze echt contact hebben met elkaar, op één golflengte zitten, elkaar begrijpen. Op dat moment althans. Even verderop in het verhaal lijkt dat momentum verdwenen. Dan is ze zozeer in dat denken geschoten, dat als Jezus de opdracht geeft de steen bij het graf weg te halen, ze dat afraadt. Omdat

hij al riekt...

Alsof ze in de wervelwind van emoties niet meer openstaat voor nieuwe, andere mogelijkheden en ontwikkelingen.

Tegenwoordig zouden we zeggen dat ze vast zit aan haar denkpatronen, waardoor er geen veranderingen mogelijk zijn. Herkenbaar. Het los laten van het oude, vertrouwde betekent ook een onzekere toekomst. We verliezen houvast, zekerheid. Niet iedereen voelt zich daar prettig bij, zeker niet in crisissituaties.

Dan die andere zus, Maria, die laat een heel andere reactie zien. Daar waar Marta in de actie en het denken schiet, is zij passief en een en al gevoel. Ze is verdoofd, overweldigd door verdriet. Er komt niets uit haar handen. Ze huilt en zit op de grond. Zelfs de mededeling van de komst van Jezus kan haar niet activeren.

Tussen haakjes: twee heel herkenbare reacties: Als een dierbare overlijdt, zakken sommigen in een lethargie, terwijl anderen juist overactief zijn. Hoe menselijk is dat evangelie! Dat terzijde.

Het verdriet van Maria is zo overweldigend, dat ook Jezus vol raakt en tot in het diepste van zijn ziel geraakt is. Als ze dan uiteindelijk gedrieën aan het graf staan, stromen de tranen over zijn wangen. Hoe menselijk, hoe medemenselijk!

Laten we op dit punt gekomen, nog verder inzoemen.

Als we onze ogen sluiten, kunnen ons voorstellen hoe ze daar met z'n drieën aan het graf van Lazarus staan, met de armen om elkaar heen geslagen, elkaar steunend. Zoals ook wij elkaar steunen, als een dierbare ons is ontvallen.

Na dit intense moment, komt het tafereel met het weghalen van de steen. Vervolgens richt Jezus zich tot God met een gebed, daarna schreeuwt hij de naam: 'Lazarus, Eleazer' hetgeen betekent: 'God helpt'. Pas dan zien we hoe Lazarus naar buiten strompelt.

Ontroerend, vindt u niet?! Eerst is er ruimte en aandacht voor het *echte* medeleven. Het lijden, de pijn van het verlies, de rouw, het intense verdriet, de leegheid, zinloosheid die het overlijden van iemand in ons mensen achterlaat, al die emoties, ervaringen ja, alles mag er zijn. Pas daarna wordt er gesproken over opnieuw leven. Om van te huiveren.

Zo herkenbaar. Immers, als wij mensen ons gekend, gesteund, begrepen voelen in moeilijke tijden, als wij een oprechte troostende arm om ons gelegd krijgen, dan zullen we beetje bij beetje ervaren dat er nieuw leven komt, dat ook ons leven opnieuw zin gaat krijgen. Dan ervaren we dat het verleden, de dood niet het laatste woord heeft. Door al dat begrip, die troost, die ruimte ons geboden, door onze medemens, daarin komt God ons te hulp.

Lazarus, Eleazer, 'God komt te hulp'. Ook in die naam ligt de kracht van dit verhaal. Immers, daar waar de zussen Jezus verwijten dat hij afwezig was, daar schreeuwt Jezus het van de daken:

Lazarus: God helpt wel degelijk!!

Als wij het willen zien, een open geest hebben en niet moedeloos en lamgeslagen neerzitten.

Lazarus, Gods hulp is om ons heen en door ons heen.

Amen.

drs. Petra van der Voort